

Sygn. akt IV Ca 535/15

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski (spr)

Sędziowie SO: Dorota Curzydło, Mariola Watemborska

Protokolant: st. S.. Ewelina Minginowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2015 r., w S.

na rozprawie

sprawy z wniosku P. C. i D. C. (1)

z (...) S.A. w G.

o ustanowienie służebności przesyłu

i z wniosku (...) S.A. w G.

z udziałem P. C. i D. C. (1)

o zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu

na skutek apelacji P. C. i D. C. (1) od postanowienia Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 czerwca 2015 r. sygn. akt I Ns 283/13

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie(...) i w tym zakresie wnioski oddalić,
2. zmienić punkt (...) postanowienia nadając mu treść „ustalić, że każda ze stron postępowania o zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu ponosi w 1/2 koszty postępowania pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu” i znieść pkt (...) postanowienia,
3. uchylić zaskarżone postanowienie w punkcie (...) i w tym zakresie sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w C.do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu,
4. ustalić, że każda ze stron postępowania o zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu ponosi koszty postępowania apelacyjnego we własnym zakresie.

Sygn. akt IV Ca 535/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy P. C. i D. C. (2) przy udziale uczestnika (...) S.A. z siedzibą w G. wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach wnioskodawców, położonych w jednostce ewidencyjnej C. – O. W. w miejscowości R.,

powiat (...), dla których to nieruchomości Sąd Rejonowy w C. Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste Kw nr (...) (dot. działek o numerach (...)), (...) (dot. działek o numerach (...)) i (...) (dot. działki nr (...)), polegającej na prawie do utrzymywania napowietrznej linii elektroenergetycznej wraz ze słupami, prawie swobodnego dostępu do urządzeń w celu wykonywania prac eksploatacyjnych i konserwacyjnych oraz usuwania awarii bądź wymiany na nowe, przyłączaniem odbiorców i obowiązku powstrzymywania się przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej od takiego zagospodarowania nieruchomości oraz sadzenia drzew i krzewów, która uniemożliwiałaby swobodny dostęp do urządzeń oraz prowadzenia prawidłowego ich eksploataowania, w zamian za zobowiązanie uczestnika do uiszczenia na rzecz wnioskodawcy jednorazowego wynagrodzenia w wysokości 179.000 zł oraz o zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa według norm przepisanych.

Uczestnik postępowania (...) S.A. z siedzibą w G. pismem procesowym z dnia 3.09.2013r. oświadczył, że wystąpił do tutejszego Sądu z wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia służebności obciążającej nieruchomość położoną w obrębie ewidencyjnym R., składającą się z działek gruntu nr (...) oraz nieruchomość położoną w obrębie ewidencyjnym Ł., składającą się z działek gruntu nr (...). Jednocześnie z ostrożności procesowej podniósł zarzut zasiedzenia wskazując, że z dniem 2.01.1996r. nabył służebność obciążającą wyżej wymienione nieruchomości, poprzez utrzymanie, eksploataowanie, konserwowanie i naprawianie urządzeń napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kv oraz urządzeń napowietrznej linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV.

W odpowiedzi na wniosek o zasiedzenie uczestnicy postępowania P. C. i D. C. (2) wnieśli o oddalenie tego wniosku w całości oraz zasądzenie od wnioskodawcy w sprawie o zasiedzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 23 września 2013 roku, w sprawie I Ns 413/13, Sąd Rejonowy w C. na mocy art. 219 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc zarządził połączyć sprawy z wniosku (...) S.A. z siedzibą w G. przy udziale P. C. i D. C. (2) o zasiedzenie służebności przesyłu ze sprawą I Ns 283/13, do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy w C.:

1. oddalił wniosek,

2. stwierdził, że Zakład (...) Spółka Akcyjna w S. nabył przez zasiedzenie z dniem 1 stycznia 2004 roku służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości R., składającą się z działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w C. Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną, w każdej chwili w okresie trwania służebności w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym ciężkim, w przebiegu służebności ustalonej zgodnie z opinią biegłego sądowego R. B., sporządzonej w dniu 3 października 2014 roku, zawartej na karcie(...), która to opinia stanowi integralną część niniejszego postanowienia,

3. stwierdził, że (...) S.A. z siedzibą w G. nabyła z dniem 1 października 2010 roku przez zasiedzenie służebność przesyłu obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości R., składającą się z działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla której Sąd Rejonowy w C. Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną, w każdej chwili w okresie trwania służebności w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym ciężkim, w przebiegu służebności ustalonej zgodnie z opinią biegłego

sądowego R. B., sporządzoną w dniu 3 października 2014 roku, zawartej na kartach (...) która to opinia stanowi integralną część niniejszego postanowienia,

4. stwierdził, że (...) S.A. z siedzibą w G. nabyła z dniem 1 października 2010 roku przez zasiedzenie służebność przesyłu obciążającą nieruchomości położoną w miejscowości Ł., składającą się z działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla której Sąd Rejonowy w C. Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną, w każdej chwili w okresie trwania służebności w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym ciężkim, w przebiegu służebności ustalonej zgodnie z opinią biegłego sądowego R. B. sporządzoną w dniu 3 października 2014 roku, zawartej na karcie (...), która to opinia stanowi integralną część niniejszego postanowienia,

5. ustalił, że wnioskodawcy i uczestnicy postępowania ponoszą koszty sądowe związane ze swym udziałem w sprawie we własnym zakresie,

6. nakazał pobrać solidarnie od wnioskodawców P. C. i D. C. (2) na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w C. kwotę 334,82 zł tytułem nieopłaconych kosztów sądowych.

Z rozstrzygnięciem powyższym nie zgodzili się wnioskodawcy, którzy zaskarżając wydane postanowienie w całości, podnieśli zarzuty:

1. naruszenia przepisu art. 21 ust. 1 i art. 64 Konstytucji RP poprzez uwzględnienie wniosku o zasiedzenie służebności w całości i stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu mimo braku do tego normatywnych podstaw, co narusza podstawowe zasady konstytucyjne chroniące właścicieli nieruchomości,

2. naruszenia prawa materialnego, tj.:

- art. 292 kc w zw. z art. 305¹ - 305⁴ kc w zw. z art. 172 kc poprzez uwzględnienie wniosku o zasiedzenie służebności w całości i stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu mimo braku do tego normatywnych podstaw,

- art. 292 kc w zw. z art. 305¹ - 305⁴ kc w zw. z art. 176 § 1 kc i w zw. z art. 172 kc i art. 7 kc przez uznanie, że uczestnik był uprawniony do doliczenia czasu posiadania służebności przez Skarb Państwa,

- art. 7 kc poprzez błędne uznanie, że uczestnikowi można przypisać dobrą wiarę w momencie wejścia w posiadanie służebności,

- art. 292 kc w zw. z art. 305¹ - 305⁴ kc w zw. z art. 176 § 1 i § 2 kc w zw. z art. 172 kc i w zw. z art. 348 kc oraz w zw. z art. 6 kc przez uznanie, że uczestnik wykazał posiadanie służebności przez jego poprzedników prawnych oraz że wykazał przeniesienie tego posiadania.

3. naruszenia przepisów postępowania, tj.:

- art. art. 233 § 1 kpc i art. 6 kc poprzez uznanie, że przedłożona przez uczestnika niepełna i nieprawidłowo wypełniona dokumentacja dotyczy urządzeń posadowionych na nieruchomości wnioskodawców, jak i że zeznania świadka H. A., pracownika uczestnika, potwierdzają, iż niepełna i niewłaściwie wypełniona dokumentacja dotyczy urządzeń posadowionych na nieruchomości wnioskodawców,

- art. 227 kpc w zw. z art. 217 § 1 kpc w zw. z art. 233 § 1 i § 2 kpc w zw. z art. 234 kpc in fine przez błędne uznanie, że wnioskodawcy nie obalili domniemania dobrej wiary w odniesieniu do uczestnika i jego poprzedników prawnych.

W efekcie powyższego apelujący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności w całości oraz skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania w zakresie wniosku wnioskodawców o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem na rzecz wnioskodawców, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania, jak i o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców zwrotu kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Na podstawie art. 387 § 2¹ kpc Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawców zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że, bacząc na treść art. 382 kpc, sąd apelacyjny ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II CKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że wydane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, także w części zaskarżonej apelacją, jak i wnioski wywiedzione z przeprowadzonego postępowania dowodowego skutkujące wydaniem zaskarżonego postanowienia nie były całkowicie prawidłowe. Sąd Okręgowy władny był zatem do nieco innej, niż Sąd Rejonowy, oceny okoliczności powoływanych przez uczestników postępowania w toku postępowania sądowego przed obiema instancjami.

Zważyć należało, że wywiedziona przez wnioskodawców apelacja zmierzała za pomocą zawartych w niej zarzutów naruszenia prawa procesowego, prawa materialnego oraz Konstytucji RP do podważenia zasadności rozstrzygnięcia Sądu I instancji, mocą którego to wniosek P. C. i D. C. (2) o ustanowienie służebności przesyłu na ich nieruchomościach nie znalazł akceptacji tego Sądu. W I instancji uznano bowiem za słuszny wniosek uczestnika (...) S.A. z siedzibą w G. o zasiedzenie tejże służebności, niweczący w istocie uprzednie żądanie wnioskodawców o ustanowienie służebności na ich nieruchomościach. Tymczasem wywiedziona przez wnioskodawców apelacja skutkowała w ocenie Sądu ad quem przede wszystkim koniecznością dokonania zmiany zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego co do pkt (...) tego orzeczenia. W tej części swego rozstrzygnięcia Sąd I instancji uwzględniając wniosek (...) SA z siedzibą w G. stwierdził fakt zasiedzenia przez tego uczestnika służebności przesyłu obciążającej nieruchomość wnioskodawców P. C. i D. C. (2). W ocenie Sądu Odwoławczego rozstrzygnięcie to w tym zakresie nie było jednak prawidłowe, albowiem pomijało, że uczestnik nie wystąpił w ogóle z żądaniem stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu.

Biorąc pod uwagę treść wniosku uczestnika postępowania (...) SA z siedzibą w G. o zasiedzenie służebności (k. 2), w szczególności zaś uzasadnienie tego jego wniosku (k. 3v), stwierdzić należało, że intencją tego uczestnika było sądowe stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, nie zaś stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu. Zgodnie z treścią art. 321 kpc, który z mocy przepisu art. 13 § 2 kpc ma zastosowanie w niniejszej sprawie Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Wprawdzie art. 321 § 1 kpc. w postępowaniu nieprocesowym ma tylko odpowiednie zastosowanie, a zgodnie z ogólnie przyjętymi w prawie zasadami "odpowiedniego" stosowania przepisów, niektóre z nich znajdują zastosowanie wprost, bez żadnych modyfikacji i zabiegów interpretacyjnych, inne tylko pośrednio, a więc z uwzględnieniem konstrukcji, istoty i odrębności postępowania, w którym znajdują zastosowanie, a jeszcze inne nie będą mogły być wykorzystane w żadnym zakresie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1975 r., I CO 9/75, OSNCP 19756, Nr 10, poz. 219), to w ocenie Sądu Okręgowego rozstrzygnięcie zawarte w pkt (...) zaskarżonego postanowienia narusza zasadę wyrażoną w omawianym przepisie. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W postanowieniu z dnia 13.10.2010r. wydanym w sprawie I CSK 582/09 Sąd Najwyższy wypowiedział się co do tego, że Zakres niezwiązania sądu żądaniem w postępowaniu o

stwierdzenie zasiedzenia wynika z zawartego w art. 610 § 1 k.p.c. odesłania do art. 677 k.p.c. i dotyczy możliwości określenia innego nabywcy, innej daty nabycia ewentualnie innego, ograniczonego przedmiotowo, zakresu nabycia własności. Nie obejmuje natomiast możliwości orzekania o innym przedmiocie, ani o innym prawie, które nie było przedmiotem żądania. W tym zakresie na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu procesowym odpowiednie zastosowanie znajduje art. 321 § 1 k.p.c. (Lex nr 661498).

Dodać należało, że postępowanie o stwierdzenie zasiedzenia ma szczególny charakter, gdyż jego celem jest określenie stosunków własnościowych nieruchomości, czy określenie ich zakresu, jak w przypadku żądania stwierdzenia zasiedzenia służebności. O ile jednak sąd nie jest związany terminem zasiedzenia, ani kręgiem osób mogących stać się uprawnionymi z tytułu służebności i powinien dokonać w tym zakresie koniecznych ustaleń z urzędu, wydając orzeczenie stosownie do wyników postępowania dowodowego, to już w zakresie przedmiotu żądania jest związany wnioskiem uczestników postępowania. W realiach niniejszej sprawy uczestnik postępowania już po tym, jak określił swe żądanie we wniosku o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nie modyfikował w dalszym toku całego postępowania sądowego swego wniosku w omawianym zakresie. Podkreślić należało, że ze wskazanych wyżej względów Sąd ani I ani II instancji nie ma obowiązku zastępowania uczestnika w tym zakresie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w pkt (...) sentencji na mocy art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc zmienił zaskarżone postanowienie w jego punktach(...).

Konsekwencją tego rozstrzygnięcia było zawarte w pkt(...)sentencji, a wydane na podstawie przepisu art. 386 § 4 kpc uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego w pkt (...)i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w C. do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu.

Zdaniem Sądu II instancji Sąd Rejonowy uznając, że wniosek o ustanowienie służebności przesyłu nie może zostać uwzględniony, albowiem na uwzględnienie zasługiwał wniosek o zasiedzenie służebności obciążającej nieruchomości P. C. i D. C. (1), w sytuacji bezpodstawnego, bo bez stosownego wniosku uczestnika postępowania (...) SA z siedzibą w G., zaakceptowania wniosku o zasiedzenie służebności przesyłu (pkt (...) zaskarżonego postanowienia), w rzeczywistości nie rozpoznał istoty sprawy, ani nie przeprowadził w tym zakresie żadnego postępowania dowodowego.

Na podstawie poglądów dominujących w doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że nierozpoznanie istoty sprawy odnosi się do roszczenia będącego podstawą powództwa (w niniejszej sprawie: wniosku) i zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu (wniosku) albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego. Sąd Najwyższy przyjął, że oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu (wniosku) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego. (zob. wyrok SN z dnia 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, nr 12, poz. 483).

W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 2.07.2015r. (Lex nr 1762493), stwierdzając, że Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy interpretowane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie.

W realiach rozpoznawanej sprawy Sąd Rejonowy w sposób nieuprawniony, bo, jak o tym mowa była wyżej, w istocie w sposób aprioryczny orzekł, jak w punktach (...) zaskarżonego postanowienia o zasiedzeniu służebności przesyłu na rzecz uczestnika, bez stosownego w tym zakresie jego wniosku, a tym samym w ogóle nie odniósł się do wniosku wnioskodawców P. C. i D. C. (1) o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika postępowania, a obciążającej ich nieruchomości, tj.: nieruchomości położoną w miejscowości R., składającą się z działek gruntu oznaczonych

numerami ewidencyjnymi (...) (KW nr nr (...)) oraz nieruchomości położoną w miejscowości Ł., składającą się z działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) (KW nr (...)).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy w omawianym zakresie rolą Sądu I instancji będzie zatem zbadanie jej istoty, a w tym celu przeprowadzenie w całości postępowania dowodowego zmierzającego do oceny wniosku wnioskodawców P. C. i D. C. (1) o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika postępowania na nieruchomościach wnioskodawców, które to nieruchomości są objęte księgami wieczystymi nr (...) oraz KW nr (...). W postępowaniu sądowym, w którym właściciel domaga się od przedsiębiorcy ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem, sąd w pierwszej kolejności bada bowiem, czy zasadne jest ustanowienie służebności i w jaki sposób. Dopiero pozytywna ocena Sądu w tym zakresie uprawnia go do rozstrzygnięcia kwestii wysokości „odpowiedniego” wynagrodzenia należnego wnioskodawcom.

Apelacja wnioskodawców co do punktu (...) zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego podlegała oddaleniu. Wprawdzie konstatacja taka nie znajduje odzwierciedlenia wprost w treści sentencji orzeczenia Sądu II instancji, niemniej taka była intencja Sądu odwoławczego wynikająca z wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd Okręgowy podziela bowiem w pełnej rozciągłości ustalenia faktyczne oraz dokonana przez Sąd Rejonowy jego ocenę prawną w zakresie, w jakim przyjął, że istnieją podstawy prawne do stwierdzenia nabycia przez Zakład (...) Spółka Akcyjna w S. przez zasiedzenie z dniem 1.01.2004r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu obciążającej nieruchomość położoną w miejscowości R., składającej się z działki gruntu oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w C. Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) polegającej na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwację, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną, w każdej chwili w okresie trwania służebności w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność przedsiębiorcy w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, w tym ciężkim, w przebiegu służebności ustalonej zgodnie z opinią biegłego sądowego R. B., sporządzonej w dniu 3.10.2014r., zawartej na karcie (...), która to opinia stanowi integralną część postanowienia Sądu I instancji.

W omawianym zakresie Sąd Okręgowy nie dostrzegł, by w sprawie miały miejsce zarzucane w apelacji uchybienia przepisom prawa materialnego, prawa procesowego, ani przepisom Konstytucji.

Przede wszystkim nie sposób było podzielać poglądów apelujących wnioskodawców o tym, że brak jest normatywnych podstaw dla możliwości stwierdzenia nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, już choćby z tego względu, że na przeszkodzie temu stoi zasada numerus clausus praw rzeczowych. Zdaniem Sądu Okręgowego służebność gruntowa odpowiadająca treści służebności przesyłu nie jest jakimś nowym rodzajem prawa rzeczowego, ani nie jest nową instytucją prawa. Nadal mamy do czynienia ze służebnością gruntową. Rozstrzygnięcie Sądu I instancji wydane na gruncie przedmiotowej sprawy w omawianym zakresie (tj. w pkt (...)sentencji zaskarżonego postanowienia) nie zaświadcza też, wbrew przekonaniu apelującego, o uprawnieniu Sądu Najwyższego do tworzenia prawa. Przed zmianą bowiem Kodeksu cywilnego, dokonana ustawą z dnia 30 maja 2008 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 731), a czyniącą ze służebności przesyłu instytucję kodeksową, w judykaturze i doktrynie panowało przekonanie, że służebność gruntowa była instytucją prawa rzeczowego przystosowaną najlepiej do zaspokajania i obsługi interesów zarówno właściciela nieruchomości, jak i przedsiębiorcy przesyłowego. Jednak z uwagi na jednoczesne zastrzeżenia co do wykorzystania w tym przedmiocie unormowań regulujących „klasyczną” służebność gruntową, zachodziła potrzeba interwencji ustawodawczej mającej na celu dostosowanie służebności gruntowej do wymagań związanych z koniecznością zapewnienia dostępu przedsiębiorcy przesyłowemu do urządzeń posadowionych na cudzych gruntach. W noweli z dnia 30 maja 2008 r. wprowadzono do Kodeksu cywilnego służebność przesyłu, jako rodzaj służebności gruntowej. Różni się ona w kilku istotnych kwestiach od tradycyjnej służebności gruntowej, którą pozostawiono bez zmian, natomiast art. 305⁴ k.c. stanowi, że do służebności przesyłu stosuje się odpowiednie przepisy o służebnościach gruntowych. Przepis ten zatem w istocie potwierdza,

że służebność przesyłu jest swoistą odmianą służebności gruntowej. Dopuszczalność zaś zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nie jest wyrazem prawotwórstwa sądów powszechnych czy Sądu Najwyższego, ale racjonalną wykładnią przepisów prawa dotyczących służebności gruntowych, z drugiej natomiast strony jest wyrazem roli Sądu Najwyższego w zapewnieniu jednolitości orzeczeń sądów powszechnych. Z tych też względów nie sposób było zaakceptować apelacyjnej argumentacji zmierzającej do przekonania Sądu wyższej instancji, że orzeczenie, w którym Sąd I instancji stwierdził nabycie przez uczestnika w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu narusza konstytucyjne prawa wnioskodawców, jako właścicieli nieruchomości obciążonej. Dodać tylko wypada

Sąd Okręgowy nie znalazł również podstaw do podzielenia racji apelujących odnośnie zgłoszonego przez niech zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc. Wnioskodawcy uchybienia temu przepisowi upatrywali w błędnym w ich przekonaniu zaakceptowaniu przez Sąd Rejonowy dokumentacji przedłożonej przez uczestnika, jako niepełnej, niekompletnej i nieprawidłowo wypełnionej, a ponadto w niesłusznym daniu wiary zeznaniom świadka H. A. (2), jako zeznaniom bazującym na tej właśnie niekompletnej dokumentacji.

Odnosząc się do tak sformułowanego zarzutu wskazać należało, że zasadą jest, iż ustalenia faktyczne dokonywane są na podstawie zebranych w sprawie dowodów. Przepis art. 233 § 1 kpc stanowi, że Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Swobodna ocena dowodów odnosi się zatem do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebrany materiał dowodowy. Jest to podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygnięcia kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (patrz: orz. SN z 16 lutego 1996 r., II CRN 173/95, niepubl.). Swobodna ocena dowodów nie może być jednak całkowicie dowolna. W doktrynie i orzecznictwie formułowane są reguły ocenne, które mają pomóc sędziemu, a wyprowadzane przede wszystkim z prawidłowej wykładni obowiązujących w postępowaniu dowodowym przepisów. Granice jej wyznaczają trzy czynniki: logiczny, ustawowy i ideologiczny (patrz: Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego, pod red. T. Erecińskiego, Wydawnictwo Prawnicze, Wa-wa 1997, str. 379 i n). Pierwszy z tych czynników oznacza, iż sąd ma obowiązek wyprowadzenia z materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych, bowiem własne przekonanie Sądu nie może naruszać zasady logicznego powiązania wniosków z zebrany materiał dowodowy. Z kolei czynnik ustawowy należy rozumieć w ten sposób, że Sąd może oprzeć swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, z zachowaniem wymagań dotyczących źródeł dowodzenia oraz zasady bezpośredniości oraz, że ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Uważa się także, iż granice swobodnej oceny dowodów warunkuje czynnik ideologiczny, tj. poziom świadomości prawnej sędziego oraz obowiązujące w danym momencie poglądy na sądowe stosowanie prawa.

Powyższe oznacza, że przysługujące sądowi prawo swobodnej oceny dowodów musi być tak stosowane, aby prawidłowość jego realizacji mogła być sprawdzona w toku instancji. Ale skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (vide: SN w orz. z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98 niepubl., z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, „Wokanda” 2000, nr 7, poz. 10, i z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, OSNAPiUS 2000, nr 19, poz. 732).

Po analizie materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że orzeczenie Sądu I instancji ujęte w ramach pkt (...)zaskarżonego postanowienia, jako słuszne, musi się ostać. Zważywszy należało, że wnioskodawcy nie wskazali w szczególności, na czym opierają swe przekonanie o tym, że świadek H. A. ma jakieś partykularne interesy w tym, aby zeznawać na korzyść uczestnika postępowania. Nie przemawia za taką koncepcją rozumowania sama tylko okoliczność, że świadek ten jest pracownikiem uczestnika postępowania. Jakkolwiek nawet przyjmować, że oczywistym jest, iż właśnie jako pracownik uczestnika świadek ten zeznaje zgodnie z obraną przez uczestnika linią dowodową, to nie można zapominać, że świadek ten, jako rozeznany w sprawie,

przedstawia jej stan tak, jak to wie i pamięta. Tymczasem obie wszakże strony mają prawo powoływać różnych świadków, żądać przeprowadzenia różnych dowodów na okoliczności przez siebie podnoszone, zaś ocena tych dowodów należy do Sądu. W omawianym zakresie zeznania tego świadka zostały ocenione przez Sąd I instancji w sposób pozytywny dla uczestnika, co jednak nie oznacza, że stronnictwo. Także zdaniem Sądu Okręgowego świadek ten przekonująco wskazywał m.in. na to, gdzie, kiedy i jakie urządzenia przesyłowe były posadawiane, remontowane, gdzie i jak przebiegały linie elektroenergetyczne. Natomiast Sąd I instancji w omawianym zakresie słusznie wskazał, że wnioskodawcy nie zaproponowali żadnych kontrdowodów, które podważyłyby te przeprowadzone w toku niniejszego postępowania.

Odnosnie zarzutu apelacyjnego doliczenia w stosunku do uczestnika czasu posiadania służebności przez Skarb Państwa, jak i błędnego uznania przez Sąd Rejonowy, iż wnioskodawcy nie obalili domniemania dobrej wiary, wskazać należało, że zarzuty te w świetle rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były bezprzedmiotowe, albowiem nie dotyczyły stwierdzenia nabycia w drodze zasiedzenia służebności obciążającej nieruchomości (działka nr (...)), na której urządzenia przesyłowe zostały zlokalizowane już po tym, jak nieruchomość ta stała się przedmiotem własności osób fizycznych, a nadto w tym zakresie Sąd Rejonowy przyjął jednak złą wiarę uczestnika postępowania.

Z kolei jeśli chodzi o zarzut nieudowodnienia przeniesienia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez Skarb Państwa na rzecz uczestnika (jego poprzednika prawnego), to wskazać przede wszystkim należało, że Posiadanie służebności jest odrębną postacią posiadania niż posiadanie rzeczy. Nie obejmuje ono władania rzeczą, ale faktyczne korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Posiadanie rozciąga się na nieruchomość i jej części składowe, a skoro za części składowe uważane są prawa związane z własnością, to posiadacz nieruchomości uprawniony jest do posiadania służebności związanych z nieruchomością władnącą (vide: postanowienie SN z dnia 18 maja 2007 r., I CSK 64/07, LEX nr 286763). W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3.01.1969r. (III CRN 271/68, OSNCP 1969, nr 10, poz. 177), stwierdzając, że Osoba, na rzecz której przeniesiono posiadanie nieruchomości władnącej, uprawniona jest do posiadania służebności związanych z tą nieruchomością. Mając powyższe na uwadze stwierdzić należało, że wbrew konstatacjom apelujących rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w omawianym zakresie nie jest błędne. Wśród zebranego w sprawie materiału dowodowego znajduje się wszakże Zarządzenie nr (...) N. D. Zakładów (...) w B. z dnia 10 maja 1978r., mocą którego to dokonano organizacyjnego wyodrębnienia Zakładu (...) w S.. Z kolei zarządzeniem nr (...)z dnia 30 grudnia 1988 roku w sprawie podziału niektórych przedsiębiorstw zgrupowanych we (...) (...) i (...) (...)podziałowi uległ (...) O. E. w B.. W wyniku tego podziału utworzono m.in. Zakład (...) z siedzibą w S.. Z kolei z protokołu zdawczo-odbiorczego z 7.07.1993r. (k. 54 akt I Ns 380/13) wynika, jakim majątkiem dysponował Zakład (...).

W punkcie (...) sentencji Sąd Okręgowy postanowił zmienić pkt (...) zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego i na podstawie art. 520 § 2 kpc ustalić, że każda ze stron postępowania o zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu ponosi w 1/2 koszty postępowania. Jednocześnie na zasadzie art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc Sąd Okręgowy pozostawił szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu. Konsekwencją tego orzeczenia było zniesienie pkt (...) zaskarżonego postanowienia Sądu I instancji.

Z kolei rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd II instancji na zasadzie art. 520 § 1 kpc ustalił, że każda ze stron postępowania o zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu ponosi koszty tego postępowania we własnym zakresie (pkt(...)sentencji).